

ԻՈՒՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ
ՍՏՐԻԱՐԶՈՒԹԵՄՆ
ՀԱՅՈՉ
ՆՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

Ծ ՏԵՐԻ

Է

1976

ԿԸ,
192

(2)

Ծ.

ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ԾՐՋԱՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ ԵՐՈՒՍԱԴԵՍԻ ՀԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐԹՈՒԹԵԱՆ

1976

Յուլիս

Թիւ 7

1976

July

No. 7

SION

VOL. 50

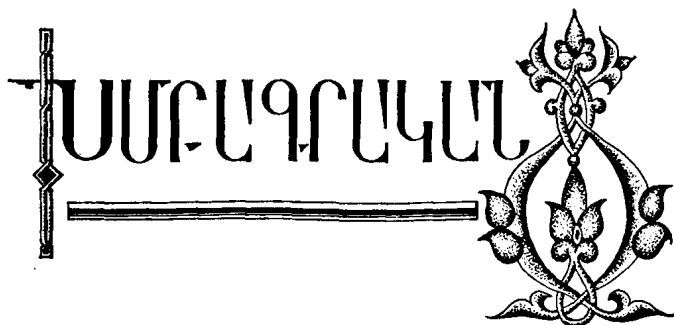
A MONTHLY OF RELIGION, LITERATURE AND PHILOLOGY
OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARMENIAN PATRIARCHATE, JERUSALEM

Proprietor: His Beatitude the Armenian Patriarch of Jerusalem

St. James Press
Jerusalem

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԱՂԲԻՒՐԻՆ

Փոքրամասնութիւններու ողբերգութեան նուիրուած մեր խմբագրականներուն մէջ՝ շեշտած էինք թէ մեր գոյութիւնը կարենալ շարունակելու համար անհրաժեշտ էր հաւատարիմ մնալ, անցեալով պայմանաւոր, մեր հոգեկան արժէքներուն:

Մեր այժմու սերունդը, արտասահմանի բոլոր երկիրներուն մէջ, կանգնած է պատմութեան խաչաձև ուղիներու վրայ: Քսանթրորդ դարը սև դուռ մը բացաւ մեր սերունդին առջև: Մենք դառնացած սիրտով միայն դէպքերն ու դիպուածները կ'արձանագրենք, թաւալվոր օրերու ետեէն, այրուած կոպերով որոնելու կտոր մը դուրս և արդարութիւն: Այսօրուան մեր կեանքը անակնկալներու շարոց է, փոփոխական և արտառոց, որովհետև պատմութեան մէջ կարևորը շատ անգամ ան է, որ պատմութիւն չէ, այլ ներքին հոգեկան այն յարակցութիւնը, լուծութիւններու անդունդը, որուն մէջ նետուած քարերը կ'արձագանդեն միայն գալիքի հաշտոյն:

Մեր ենթագիտակցութեան մէջ կը ծփան հակասական ուժեր, և մեր միտքը կեանքի փոթորիկներուն դէմ կը պարզէ թոյլ թեւեր միայն, կամ ուրիշի բոյնին մէջ կը զետեղէ իր հակիթները: Անդունդի մէջ քար նետելը կամ հոսող ջուրերուն վրայ ալիւր մաղելը, ցարդ շահ մը չեն բերած մեզի: Մեր ամենամեծ թշնամիները իմաստակներ եղած են, անոնք որ ուրիշներու աչքերով նայած են մեր իրականութեան: Մեր կեանքի կշիռն ու թափը իրենց ձեռքին մէջ բռնած են շատ յաճախ, հասակով ու միտքով փոքր մարդեր, մեզի բերելով իմաստութեան փշրանքներ, ժամանակին կեր

ըլլալու սահմանուած: Մարդեր՝ որոնք ուզած են և կ'ուզեն, իրենց աղքատ միջոցներով չափել մեր առջև բացուած անդունդը և կըշտեի որձաղանգը:

Անշուշտ ցեղային և կրօնական գիտակցութիւն մշակելու գործը դիւրին չէ: Ձեն բաւեր ներարկում և եղածը ըմբռնելու կարողութիւն և հանրացում, այլ անհրաժեշտ են՝ մտածումի, զգացումի և կամեցողութեան այն կերպերը, որոնք տակաւին երէկ յատուկ էին մեղի: Մեր պատմութեան մէջ մենք ունեցեք ենք չրջաններ, ուր մեր տոհմային ոգին, ցեղային ընդունակութիւնները և ժամանակի տուրքերը հաշտուած և յօրինումի ելած են, տալով մեզի մեր ոսկեղարը, արծաթի դարը:

Դեռ երէկ՝ կր հաւատայինք «թէ և փոքր անո՞ւ, բայց մեր մէջ ևս գործուած են մեծամեծ քաջութիւններ և առաքինութիւններ», ու կրնան գործուիլ դեռ. թէ երբէք չենք քնացած մեր բախտին վրայ, որովհետեւ մեր սրտին մէջ անկորուստ կը մնար փրկութեան յոյսը, հաւատքի մատենին մէջ արցունքով և արիւնով տոգրուած այդ մուրհակը: Եւ այս անոր համար, վասնզի ունէինք հաւատք, որ ուրիշ բան չէր, եթէ ոչ այն ներքին վիճակը, որով անհատները, ինչպէս աղգերը, իրենց մէջ պահեստի ունին և որուն շնորհիւ կը դիմաւորեն իրենց գոյութեան սպառնացող վտանգները: Անշուշտ թէ Հայ ժողովուրդը իր հոգին չէ պարպած հաւատքէ, բայց մենք կը գտնուինք վիճակներու և երևոյթներու դիմաց՝ որոնք լուրջ կասկածներու և տրտում հեռապատկերներու կը տանին մեր միտքը ցեղային այն բոլոր առաքինութիւններու նկատմամբ, որոնց շնորհիւ բան մը արժած է և կրնայ արժեւ տակաւին մեր ժողովուրդը:

Եթէ ուզենք հոգեյատակել այդ վիճակը, այսինքն բոլոր ախտանշումներուն բուն ախտը, եթէ կարելի է այսպէս ըսել, գայն կարելի է տեսնել նիւթական տուեալներէ միայն առաջնորդուելու այն կեցածքին մէջ, որ ինչպէս ամբողջ աշխարհին, նոյնպէս և մերն է օրերու այս տրտմութեան և հերքումին մէջ: Այսօրուան աշխարհը կը դառնայ գլխաւորաբար նիւթական առանցքներու շուրջ, և այս մտահոգութիւնը պէտքէ մը գոհացում ըլլալէ աւելի, վերածուած է այլևս հոգեկան կեցածքի: Տխեղծ նիւթապաշտութեան այս դարը զուրկ է հոգեկան թռիչքներէն, անոր համար անոր կը պակսի հերոսը, սուրբը, մարգարէն: Հոգին միայն կրնայ նուաճել նիւթին այս տիրակալութիւնը, որուն ճանկերուն մէջ կը հեծէ մարդը, փոքր մը հացի և քիչ մը հաճոյքի համար ծախելու չափ իր ազատութիւնը:

Նիւթապաշտիկ այս զգացումները եթէ ուրիշ ժողովուրդները կ'ընեն անտարբեր և բութ՝ ոգեղէն իրականութիւններու նկատմամբ, կը վերածեն մեր ժողովուրդը յուսահատ և նկուն խրեակներու: Ժողովուրդի մը ուժին և մեծութեան գաղտնիքը նիւթական չէ, ժողովուրդները չեն մեռնիր իրենց ֆիզիքական վէրքե-

րէն, այլ հոգեկանէն: Մենք կը տառապինք այսօր գիտակցութեան տաղանապէ մը, իբր արդիւնք մեր ժողովուրդի արկածահարութեան: Շատ բան այլափոխուած է մեր ներսը, աւելին՝ հայ հոգին իր խաչելութեան ճամբաներուն՝ փոխան զօրանալու, նուազած ու բեկուած է. ահա տարբերութիւնը երէկուան և այսօրուան հայուն, և այս՝ աւելի տխուր է մեզի պարտադրուած սպանդէն: Որքա՛ն բան պիտի աւելնար մեր մէջ, եթէ մենք ունենայինք գիտակցութիւնը, ներկայութիւնը և մասնակցութիւնը մեր անցեալին, իր ներկային մէջ ամբողջ ընելու համար Հայ Սփիւռքը: Աղղերու կեանքին մէջ յաճախադէպ են այս կարգի աղէտներ, սակայն վրտանդը կը մեծնայ երբ անոր կը յաջորդէ անդաժնութիւն և անգիտակցութիւն: Բնական մահն է այս, ոչ ոք կրնայ զայն արգիլել, եթէ հոգեկանն նոր ուժեր չբխին իր ներսէն և չվերընձիւղեն դինք բողբոջ առ բողբոջ: Իրաքանչիւր հայու հոգիին մէջ ճակատագրապաշտութիւն մը կայ և ժողովուրդի մը ճակատագրապաշտութիւնը իր պատմութեան մեռած մասն է:

Հայ ժողովուրդի ներկայ գիտակցութիւնը դժբախտ գիտակցութիւն մըն է, որովհետեւ տարիներէ ի վեր ան կը դիտէ իր կեանքը այդ կեանքէն դուրս հայեկներէ: Մեր խօսքը չի վերաբերիր անոնց՝ որոնք մաս չունին հայ ժողովուրդէն, այլ անոնց՝ որոնք այժմէականութեան վերածել կը ջանան մեր յոյսը, մեր իրաւունքները, մեր արժէքները, մեր սէրը և մեր հաւատքը, և հ'ուգեն շարունակել մեր պատմութիւնը իր ստեղծագործ և փառաւոր էջերուն վրայ. մեր մարտիրոսագրութիւնը՝ որ զմեզ կատարելութեան տանող ճամբան եղած է իր կամքով, իր զօրութեամբ և խորհուրդով. մեր գրականութիւնը՝ որ մեր հաւատքին մաքուր ոսկին ու արծաթն է եղած, իբր արգադիր նուէր մեր իտէալիստական, մեր երազին:

Մենք պէտք է վերագտնենք հոգեկան այն հաւասարակշռութիւնը, արժէքներու այն հիմնաքարերը, որոնք ճակատագրականօրէն մերն են: Վերականգնել մեր մէջ հոգեկան ազնուականութիւնը, առաքելական գիտակցութիւնը որ մեր նախնիքներուն եղաւ, հոգեկան կայսրութիւնը, մեսիականութեան խորհուրդը որուն ծաբաւն ունի այսօր բովանդակ մարդկութիւնը:

Ե.

Ք Ա Ռ Ե Ա Կ Ն Ե Ր

Ես Այգեստանիդ վարդերն եմ փառքեր,
Վարդէ պըսակով պըսակեր ինձս ինձ,
Ծառերդ ինձ համար ծիրան՝ վար շաղեր. . .
Մօր մը պէս պահէ, Վան, յուշերս անջինջ:

Տրդաս, այնպիսի սիրով խոր՝ նայէ ծիլին ու ծառին,
Հողին ու փարին, սա ելեւէջող լեռներու պարին,
Եւ անվերադարձ մեկնող սա ջուրի սահամփին վէտ—վէտ,
Որ երբ դուն անցնիս, քու սիրոյդ տիպը չը ջընջուի անհետ:

Ամբողջ կեանքիս մէջ՝ քեզ որոնեցի, ո՛վ խորհուրդ անունը...
Մերթ ծաղիկներու բուրմունքէն՝ կարծես ըզգացի քու շունչն,
Մերթ մեծ Մոնագին հեծֆը՝ կարծեցի քեզ ինձ կը բերէր,
Մերթ շող մը քեզմէ՝ բերաւ ինծի մօրս աղօթքին մըրմունցն:

Քեզ փընտոնցի գիրքերու մէջ, մարդերու քով իմաստուն,
Յանախ վախով մը սըրտաբեկ, բայց մերթ յոյսով հաստատուն,
Ձը գըտայ քեզ խորհուրդ խորին, ու մընացի ես անհար. . .
Հիմա սակայն մօտ եմ քեզի, պիտ' միանամք ես ու դուն:

Ինչ որ ուզես՝ բընութիւնը պիտի տայ քեզ,
Պայման է բայց՝ բաղձամփիդ ճիգդ ալ միանայ,
Ու բաղձամփէդ գերդ մորենի այրիս անկէզ,
Բընութիւնը որ մըրմունքիդ չը դիմանայ:

Տիեզերքն եթէ չունի նըպատակ՝ պէտք է ըստեղծել,
Որ Ունայնութիւնը մարդու հոգին չը կըրնայ եղծել.
Որ մարդն անըստի, անյոյս չը մընայ անդունդին մէջ խոր,
Պէտք է յաւերժին տանող ուղիներ՝ իր առջև գըծել:

Կեանք, ա՛յ չունիս առաջուայ՝ դուն համն ու հոտ, գոյնն ու
Ոչ անցեալէն կը բերես անըրջային հըրապոյր. [Թոյր,
Ըսէ «հուսկ բանք»ըդ ուրեմն ու հեռացիր վերջնապէս,
Չունի արևն ա՛յ թովչանք, ոչ ալ գեփիւռը համբոյր:

Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՅՈՐԵԼԵԱՆՆԵՐ

ՆՈՐԻՑ ՄԻ ՊԱՅԾԱՌ ԶՕՐԱԽՈՐ ԳՐԻՉ

Ս Ա Մ Ա Ր ՈՒ Հ Ի Ն

Գեղեցիկ, կատարեալ արուեստով, զուտպ ու լակոնիկ, բարձր ճաշակով է ներկայացուած Սամարուիւն, թիչ տողերի մէջ անչափ շատ ասուած: Մի փոքրիկ նորավէպ, մի տիեզերք սէր: Փակ, չարտայայտած զգացումի մի անհունութիւն մի քանի էջի մէջ:

Բարձր տէրը հաւանաբար այն միակ մթնոլորտն է որով մարդ կարող է արտայայտել հոգու աշխարհի թուր նրբութիւններն ու վեհութիւնները և հենց այդ պատճառով է որ հանճարեղ գործերը, սկսած Աւետարանից մինչև Քսաներորդ դարի մեծութիւնները, իրենց խորունկ ու վեհ մտքերը արտայայտում են մեծ սէրերի լոյսի մէջ:

Յոգնած ու ծաբաւ,
Ջրեհարին առջև,
Յիսուս կանգ առաւ:

Իր դէմքին վրայ՝ խռնչեմ ու փաշի,
Եւ աչքերում մէջ՝ սաւառ հեռացող
Ու անհարկոյն խորումի նրկիմքեր:
Կը մայի կըմոջ,
Եւ կը խըմգրէ քուր:
Ձայնը Յիսուսին, լռեմի մէջ ինկող
Աստղի մը ճրմամ,
Փըշուր առ փըշուր կ'իջնէ անկէ մերս,
Երնելով հազար ալիքներ լոյսի,
Եւ շըրջամակներ՝
Մըքիմ, անորոշ ըզգացումներու:
Կը ստեի, յուշիկ, դայլմ անոր ձեռքէն:

Բիրտ ու վախրաւ միջավայրում կ'ինն ամէնուրեք սպասում է կատարեալին, մեծ ու մաքուր սիրոյ. բայց կեանքը նրան շարունակ մխրճում է տիղմի մէջ: Կանանց կերպարները բոլորը վեհ են, գեղեցիկ և ենթակայ սիրոյ աստուածային լոյսին, որին հանդիպելով՝ նրանց մէջ արթնանում են ամենաբարձր ու գեղեցիկ զգացումները, ամենախորունկ, անզիջող սէրը:

— Դուք քանի՞ անգամ,
Մարգար սիրտն ի վար,
Դայլ արձակեցիր, ա՛լ Սամարուիւն,
Եւ ամէն անգամ, քուրի փոխարէն,

Գրտար ասի մը տիգմս :

Կինը չի գիտեր թէ լոյսն այդ ժայնին ,
իմչն' սուրբերուն մէջ իր կը սուգուի :

. . .

Իր նայուածքին մէջ կը վարձատրբութիւն ,
Անգարձ , խորտակուած տաքիներն բոլոր՝
Սամարանիին .

Որուն սըրտին մէջ , կ'իրանայ յանկարծ ,
Երկինքներու շափ խոր ու անառն ,
Կայտկը օսկի , կայտկը կըրակ ,
Երազն անաւարտ , բայց միշտ անյագուրդ ,
Եւ միշտ վըրիպած ,

Ըզգացումներէն ամենէն մեծին :

— Մարգարէ մը դուն կը թընիս ինծի ,
Ո՛վ օտարական .

Եւ ինչ խօսքերուդ հայելիին մէջ ,

Կը մեռնին դարեր , կ'ապրի ապագան :

*Այս տրւում է խմբաւորից զրոյցը սիրոյ մեծութեան , մարդու բնու-
թեան գեղեցկութիւնների , աստուածայորդ սիրոյ արարիչ ուժի մասին .*

Իրմն'վ կը խօսին աստղերն աստղերու ,
Երկինքն՝ երկրին .

Ի՛ր շողերուն մէջ կը բանան թերթեր՝
Մաղիկն , ու հոգին :

Իրե՛ն կը յառին նայուածքը մանկան ,
Աչերը կընոջ

. . . Սիրտը մայրերուն :

*Եւ փչուում է կնոջ մէջ ամբողջ անցեալը , կործանւում է ու նորից ըս-
տեղծւում աշխարհը .*

Հեռացող ազուր արդ Գալիլիացին ,

Իր ոսկի դրամով ,

Առած էր իրմէն ինչ որ իմք ունէր :

*Եւ երբ մի անցորդ նոյն ջրհորի մօտ գուժեց Սամարուհուն երիտա-
ւորդ Գալիլիացու խաչուած մեռնելու մասին՝*

Կանեփը դրոյին , մէկէն , դարձաւ քար ,

Եւ մընաց կախուած՝ ջուրներուն վերեւ :

*Սալումն — կոչուող ծաւալուն պոէմից մեր հոգին է խուժում անսո-
վոր դատանութիւններով ու գեղեցկութիւններով ալիկոծուած մի աշխարհ , ուր
խրախճանք է ու մահ , ուր օդը համակուած է տազանայներով անեղազոյ :*

*Մի կողմից անիծակուս փշերով անապատի քարակոճկոն մարդարէն իր
աւուելի անէծքներով՝ ճշգրիտ իսկ էր մարմին հազած , հորիզոնները հարուա-
ծող : Միւս կողմից ձիւների պէս հալչող Սալումէն՝ փրփուրի գեղեցկու-
թեամբ , որ փախչում է իր ճակատագրից և չգիտէ ի՛նչ է որոնում .*

Գետափին մօտ՝ շուշան մեթալէս՝

Աւազներու սիրտէն բըխող . . .

Բայց ահա յօշոտուող հողով լսում է մարգարէին՝

— Վա՛յ ազջըկամ,
Մարմինն օրում, գինն է արեան
Իր հայրիկին . . . » :

Հայրը, մայրը, ողջ ընթացակարը, որոնց պատճառով նա պատժուած է
ամենադաժան կերպով : Եւ ահա մայրը .

— Եռներն ուտեմ պիտի անոր
Մարմինը գարշ,
Որ ամուսինն իր առաջին,
Շրջափայտիկ՝ զբրկեց Հըռովմ,
Ու պառկեցաւ ուրիշին ծոց :
. . .

Որ սեփական ազգիկն անա
Կը յարգարէ
Սիրաւարին իր մանիճիկն :

Միւս կողմից աչքին երևում է շղթայապիլիկ մարդուն տանող ամբուր .

Սառ կըտրեցաւ արևմտի իր մէջ .
Փըրթամ, ըսես, ծանկեքն իր խեղճ .
— Մոզէգն անգամ գարշամք կը զգայ
Պառնիկ մօրմէդ .
Դմ'ւրս ելիր, քմ'ւրս :

Սալովէն արդէն դրսում էր, բանտի դուռը փակուած էր և նա արդէն
ոչինչ չէր լսում, չէր զգում . միայն հոգու խորքում ատելութեան ու զգուանքի
կրակն էր ծաւալում, միայն շուրթերն էին արիւնքոտում ատամների կրճե-
տումից, մարմինն էր ցնցում և խեղդում էր վրէժի ծարաւից :

Այնուհետև տեսնում ենք գոհարների մէջ հեղեղուած Հերովդիային,
Թագաւորին, պալատի խրախճանքն ու Սալովէի խենթացած պարը, Մարգա-
րէի կտրած գլուխը բաց աչքերով ակուտեղի վրայ, կտտաղած վայրագ ամբու-
րին և զհեղեղի վարդապետի դատաստանը :

Այսպէս մի փոքր պոէմի մէջ կայ ժամանակի որջա՛ն խտացում, դէպ-
քերի ու դէմքերի որպիսի՛ բազմազանութիւն, մեծ երևոյթների ընդհանրա-
ցումներ, ուսմունքներ, փիլիսոփայութիւն, պատմութիւն, մարդիկ . մարդիկ՝
աշուար ճակատագիրներով, խորունկ խորքերով, ներքին նրբութիւններով, սի-
րոյ թրթիռներով, կենդանի, պատկերաւոր ու հաղորդական, Եւ ամբողջի Փո-
նի վրայ ձիւնաշուշան Սալովէն՝ իր ներսի կրակներով, իր ահռելի վրէժառու-
թեամբ :

Կարգում ես այս ուժեղ ու վառ գործը և ամփոսում, որ այսպիսի հե-
ղինակը իր ամբողջ էութեամբ չի նուիրում գրական կեանքին ու աշխարհին :

Նեղոսի Լուստաը — Մի իսկական ճերմակ ծաղիկ է այս ամէնի մէջ :

Դեռատի զեղեցիկուհուն բերել են վանք, մայրապետը տրտում նայել է
նրան ու նեղոսի Լուստա անունն է տուել, բայց Լուստաը չի դիմանում վանքի
ամայի պատերին : Կեանքի յորդացող ուժը դուրս է նետում նրան : Աղջիկը խեն-
թանում է սիրոյ, մտերմութեան կաթօտից : Ու չէի աւագներէից փախչում է Լու-
ստաը, փախչում է դէպի կեանք, դէպի մարդիկ :

Տարիներ Յետոյ երկար բանաստեղծութեան մէջ, մահացող կնոջ վերջին մտորումներն են անցած կեանքի, մարդու և բնութեան մասին, տրուած մի զարմանալի թեթեւ դառնութեամբ։

Ինչպէս տեսնուած ենք, մեր Ասածոյ ծառայ բանաստեղծը անդրադարձել է կնոջը վերաբերող բոլոր հարցերին, ի հարկէ Սուրբ Գրքի սահմաններում միայն. բայց ի պատիւ բանաստեղծի պիտի խոստովանենք, որ կանանց կերպարներով տուել է նա սիրոյ գեղեցիկ զօրութեան, բարձր նուիրուածութեան և քանչև ի օրինակներ։

* * *

Շարունակուած ենք թերթել Ընտիր էջերը և բանաստեղծի տաղանդը գտնուած ենք մի նոր ուժ ու փայլ ստացած, իր նոր շարքում, որը խորագրուած է՝ Անոմալ ար չեմ մեռնիր— «Ես Եհովան եմ այս գիշեր», «Ես Յուդան եմ այս գիշեր», «Ես Սողոմոնն եմ այս գիշեր» և մի շարք այլ գործեր։ Այստեղ ուշադրաւ են՝ «Տեսիլներ տրտում օրերէն» և «Անցողիք» բաժինները, որոնք հեղինակի ներքին աշխարհը շատ աւելի բացող ու ներկայացնող խոհական գործեր են, արժանի յատուկ ուսումնասիրութեան։

Վերոյիշեալ շարքերից ինձ համար առանձնապէս նշանակալից են՝ «Ես Արտաւազդն եմ այս գիշեր» բանաստեղծութիւնը և «Սուրբ Մեսրոպ» հրաշալի պոէմը։

Մի առանձին պրկուած հոգով, ջիգով ու ամբուլութեամբ է մշակուած Մասեաց լանջերի խորքում չղթալուած Հայոց Արտաւազդի լեզենդը, որի շրջաթաները կռում և ամբացնում են հազարաւոր դարբիններ՝ «Հազար ամէ մինչ հաղար ամ»։ Իսկ ժողովուրդը սպասում է նրա գալուստին, սպասում է որ կրաւրի նա անէծքի շրթանները և դայ փրկի գերուած, աւերուած հայրենի երկիրը։ Եւ կուռ ու կոփ պատկերներով գծագրուած է երբեմնի չէնշող հայրենիքն ու բոլոր կործանումներէ, արիւն-աւերներէ ցնցող տեսարանները։ Հաւաքոյնը այս գործերի հիմքում եղած ամուր հաւատքն է և անբեկանելի լուսատեսութիւնը։

Մեմբ կը պառնանք քու մեծ կոչին

Կործանելու աշխարհն այս պիպծ,

Եւ կանգնելու արդարութիւնը քու փառքիդ...

. . .

Կտրէ՛ շրջապագ,

Նետուէ՛ վըրան աստուածագեղ

Քու մըծոյգին,

Թափմ արձակէ՛ խոյանքներուդ լեռնամուկը,

Ազատութեան ու քաջութեան. . .

. . .

Մեզ արքաներ ըրէ կըրկին՝

Վըրան ամոյշ հայրենիքին։

Քեզ կը պառնան մեռելները մեր դարերում

Եւ ոգիները մեռելներում։

Հասկանալի է թէ խօսքը հայրենիքի մասին է։ Սակայն հեղինակը շատ ժամանակալից մտածող է և իր այսօրուայ խորհուրդն է տալիս աշխարհով մէկ սփռուած իր վտարանդի ժողովրդի համար։

Դարն է անցեր աստուածներում,

Ապետներում.

Փառք, հայրենիք ազազակազ իմ ժողովուրդ,

Որ հէփաթէն կը պահանջես

Երկվարներ աւ արժանք .

Կը հաւատաւ մեռելներում :

. . .

Այս քանի՛ դար քներ իմ քո . .

Ամէն Հայաւ հոգիին մէջ

Արտաւագդ մը պէտք է կանգնի :

Կը խորտակեմ հե՛հաքսն իմ մեծ

Որ կը յանձնէ ազատութիւնը մեր ցեղին

Մէկ հերասին .

Դարն է հիմա հազարներու :

. . .

Բագունի բազկի, և սիրտ ի սիրտ

Մենք կը շինենք հե՛հաքսն քո :

Ամենախորունկ, ողջադախ գործերից մէկն է «Սուրբ Մեսրոպ» պոէմը, որը համակ աղօթք է, գորովանք է ու երախտիքի լոյս է, կանչ է ու կարօտ մեծ զգացումի :

Մեր գոյութեան ամենամեծ իրադարձութեան շարադրանքն է : Մեր զպրութեան հիմնադիր Հօր կեանքի ու աշխատանքի լուսեղէն պատկերը :

Սա մեր դիր ու գրչի հիմնադրման օրհնանքն է ու վերակոչումը : ԸՍ-փիւռք աշխարհում նորից օտարանում է մայրենի լեզուն ու նուազում է ոգին Հայրենի, և բանաստեղծը նորից օգնութեան է կանչում մեծ լուսաբարին :

Հոգեբուխ հիացումով, երախտիքով ու սրբից սուրբ պատկերումով ներկայացնում է բանաստեղծը երիտասարդ, իմաստուն ու հոգեխռով վարդապետի ուսանելը օտար ավերում, վերադարձը, երկրի ժողովրդի կեանքին խորքից ծանօթանալը ու մեծ հանճարի հոգու խռովքը սեփական դիր ստեղծելու համար .

Տըմայն լոյսին տակ մոմներում

Ժամանակին,

Ան կը թերթէր ցառն ու խրոպկէ

Մեր աշխարհին,

Որ իրեն հետ կուտար կաթկաթ,

Մագաղաթի էջերն ի վար . . .

Որպիսի՛ երախտիքով ու լոյսերում ծովացած սիրով է նկարագրում բանաստեղծը սրբազան ջանքերը, խռովքները, և տառերի գիւտի աւանդական ստեղծումը, նրա դերն ու նշանակութիւնը :

ՄԱՐՈ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

(Շար. 2)

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՅՈՒՑԱԿ ՁԵՌԱԳՐԱՑ ՈՐ Ի

ՅԱՆԴԷՍ ԱՄՍՈՐԵԱՅ

Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան Հայկական Մատենաշարին մէջ լոյս տեսնող այս հատորը կ'ամփոփէ Հանդէս Ամսօրեայ Հայագիտական թերթին շատ մը տարիներու ընթացքին հրատարակած ձեռագրական մանր ցուցակները, որոնք առանձին հատորով հրապարակուած չեն: Թիւով քսան այդ մանր ցուցակներուն մէկ հատորի մէջ համախմբուած մեծ գիւրութիւն կ'ընծայէ բանասէրներուն օգտագործելու զանոնք, քանի որ ներկայ հրատարակութեան առթիւ կազմուած է յատուկ անուններու աւագ կարեւորութիւն ունեցող ցանկը:

Աւելի քան երկուսուհեակ մը երկիրներու մէջ ցրուած 245 ձեռագիրներու նկարագրութիւնը պարունակող 480 էջոց այս ստուար հատորը իր գոյառութիւնը կը պարտի հանգուցեալ Հ. Համադասպ Ոսկեանին, որ յղացած էր նման հատորի մը հրատարակութեան գովելի գաղափարը: Այդ անխոնջ բանասէրին տարածած մահով ընդմիջուած աշխատանքը յանձն կ'առնէ շարունակել Հ. Օգոստինոս Սեփուլեան և յաջողութեամբ կ'աւարտէ, ուրախութիւն պատճառելով Հայագիտական նիւթերով պարապողներուն:

Այստեղ թերևս կ'արժէ նշանակել մի քանի ուշագրաւ վրիպակներ, որոնք չեն մտած զօրագրութիւններ>ու շարքին մէջ:

1.— էջ 1, «Սասանեան», պիտի ըլլար՝ Սանասարեան:

2.— էջ 2բ, վարէն տող 1. «ՌԾԲ», պիտի ըլլար՝ ՌՃԹ:

3.— Թիւ 48 ձեռագրի գրչութեան մասին տրուած տեղեկութիւնները հաստատ չեն թուիր: Մկրտիչ արեղան կ'ըսէ. «գրեցի զթիւք Ի Գանձասար»։ ուրեմն իր գրչին կը պատկանին ժամանակագրական մանր տեղեկութիւնները և ոչ թէ՛ ամբողջ ձեռագրին ընդօրինակութիւնը:

4.— էջ 15բ, վարէն տող չորրորդ, «ծածագիր», պիտի ըլլար՝ Ծածկագիր:

5.— էջ 33ա, կը պակսի Ընծայական Ձօնի առաջին հատուածին ութե. բորդ տողը՝ Եւ Աստուծոյ ընծայ տուեալ:

6.— էջ 106ա, տող վերէն 25. «Մըշտածու», պիտի ըլլար՝ Մըշտածուի:

7.— էջ 134ա, «Կայիփոսիս Վանք», պիտի ըլլար՝ Կայիփոսի Վանք:

Կը կրկնենք մեր ուրախութիւնը այս հրատարակութեան առթիւ, որ կարևոր նպաստ մը կը բերէ մեր ձեռագրական թանկագին ժառանգութեան յաւաքոյն ծանօթացման և օգտագործման:

ԾՈՎԱԿԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ

ՀՈՅԱՄՈՂԷԶՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ՄԱՅԸ

ԾՆՈՒՆԴԸ ԵՒ ՄԱՂԸ

Վերջապէս, գերանամողէսը դարձաւ և լողաց դէպի մօրուտը՝ խաբա-
կի ոտքին: Հոն շնչեց օդը ամէն ուղղութեամբ: Հոտ մը միայն ծանօթ թուեցաւ
իրեն, ու գիտութեամբ դարձաւ դէպի մօրուտի ծայրամասը գտնուող պտեր-
ները, որոնց ընթէջէն երեցաւ արու գերանամողէսը զոր փնտռելու եկած էր:
Անոնք իրարու մօտեցան հանդարտօրէն, ուղղաձիգ սուզուեցան մօրուտին յա-
տակն ի վար, և քով քովի, իրարու քաքսեցին իրենց վիզերը:

Էզը մօտեցաւ արուին և փոքրիկ ստնաւորը դիտեց երկու վիթխարի ա-
րարածներուն զուգաւորութիւնը՝ ջուրին մէջ: Անոնց զանգուածային մարմիննե-
րը իրարու փաթթուեցան անհաւատալի բարդութեամբ: Զուգաւորումը եօթը
երկայրկեան տևեց. այսպէս փաթթուած մնացին գրեթէ ամբողջ նախամիջօ-
րէն: Երբ զատուեցան, իւրաքանչիւրը իր ճամբով լողալով զնաց միանալու ե-
րամակին, որ կը բաղկանար երեք հսկայ արուններէ, եօթը էգերէ և հինգ երի-
տասարդ կենդանիներէ:

Բաւական ատեն վերջ, էգ գերանամողէսը անդիմադրելի ուրիշ պէտք
մը ևս զգաց: Լճեզերքն ի վեր զնաց մօտակայ աւազուտ տեղ մը, ոչ հեռու կը-
րարարձունքէն. հոն, պոչը ետ-ստալ չարժելով մէջտեղը փոռ մը շինեց, տե-
ղաւորեց ինքզինք անոր մէջ ու թաղեց ցուկէն ու անճոռնի առաջասրունքները:
Ինը-տասը օրէն 37 խոշոր հաւկիթներ ածեց, իւրաքանչիւրը կաշնման
կեղևով մը պատուած:

Երբ վերջացաւ իր գործը աւազուտին մէջ, երկար աշխատեցաւ պոչով
աւազը հրելով բոյնին վրայ և բերնով փայտի կտորներ և ինկած տերևներ դե-
տեղելով բոյնին տեղը՝ ուրիշ կենդանիներէ հաւկիթները պահելու համար: Յե-
տոյ յամրաքայլ վերադարձաւ ծովալիճը ու մոռցաւ հաւկիթները ածած տեղը:
Իր գործը վերջացած էր: Եթէ հաւկիթներէն սողուններ դուրս գային՝ աղէկ-
այլապէս ան նոյնիսկ տեղեակ անգամ պիտի չըլլար անոնց բացակայութեան:

Այս բույնին էր որ կը սպասէր մուշտակաւոր կենդանին: Գերանամո-
ղէսին ծովալիճ իջնելուն պէս՝ հոն զնաց, զննեց բոյնը և տեսաւ որ հաւկիթ մը
պէտք եղածին պէս թաղուած չէր: Հաւկիթը իրմէ աւելի մեծ էր և երկար ա-
տենուան մը համար բաւական սնունդ պիտի հայթայթէր: Փորձառութեամբ
գիտէր թէ հացկերովքը աւելի ախորժելի կ'ըլլար եթէ քանի մը օր սպասէր պա-
րունակութեան կարծրանալուն: Ուստի, այս անգամ, պարզապէս քննեց իր ա-
պագայ խնճոյքի առարկան և ոտքովը վրան քիչ մը աւելի հող հրեց, որպէսզի
ուրիշ մէկը չկարենար նշմարել տեղը: 37 հաւկիթները տաք աւազին մէջ չորս
օր թրծուելէն ետք՝ համածնողը վերադարձաւ իր տեսակէն երեք ուրիշներու
հետ և սկսան յարձակումի վեճել հաւկիթին վրայ, կրծելով անոր պնդացած
կեղևը: Յաջողութիւն չունեցան, սակայն իրենց այս վանքերը հաւկիթը աւելի
մէջտեղ հանեցին:

Այս միջոցին հոյամողէս մը, նախապէս երեցածներէն շատ աւելի փո-
քոր, նշմարեց հաւկիթը, կոտրեց մէկ ծայրէն և կերաւ պարունակութիւնը:

Համաժողովները չվախցան, փոքր հոյամողէսին հետանալուն պէս, վազեցին հոն եկան, վստահ թէ իսկապէս միտ մնացած էր կոտորած ձուլութեցիին մէջ՝ խն-
նոյք մը տարեկու չափ:

Միւս հաւակիթները տանին ձաղ կզան՝ արեւին ջերմութեամբ միմի-
այն թիւում: 36 ձաղեր շնչեցին օդը, բնագոյով դիտէին ծովալիճին աւր ըլլա-
լը և մէկ գիծի վրայ ճամբայ ելան պալատին: Գուրբին պաշտպանութեան:

Շարասիւնը քանի մը կանգուն հազիւ յառաջացած էր, թռչող սողուն
մը նշմարեց զանոնք, վար խոյացաւ, առաւ մէկը իր կտուցին մէջ իր անօթի
ձաղին տանելու համար: Սողունը երեք չրջան ըրաւ, ամէն անգամ ձաղ գերա-
նաժողէս մը տանելու համար:

Հաւակիթը ուսող փոքր հոյամողէսն ալ տեսաւ շարասիւնը, հոն փու-
թաց ու ձաղերէն վեց հատ կերաւ: Ատոր վրայ միւսները ցրուեցան, բայց բը-
նագոյով մը միշտ գացին դէպք ձաղալիներ: Սկզբնական 37-էն մնաց հիմա 26
հատ, որոնք շարակնակ ենթարկուած էին յափշտակիչ թռչուններու և մտակեր
հոյամողէսներու յարձակումներուն: Զաղ սողուններէն 12 հատը վերջապէս
ջուրը հասան. բայց երբ մտան մէջը, տակաւ գլխով ու արածայր տատանալա-
րով խոշոր ձուկ մը անոնցմէ եօթը հատը կերաւ: Զամբու ընթացքին, ուրիշ
ձուկ մը փնտաւ անոնց վերը խոզուլը և մէկը կերաւ: Ենթադէս որ 37 հաւակիթնե-
րէն մնացին միայն 4 հատ: Ետանական վերադարձներ, որոնք ի վերջոյ միա-
ցան 15 չափահաս գերանաձողէսներէ: Բազմացած ընտանիքին:

ՄՍԱԿԵՐՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Թէև փոքրերը կը մեծնային, սակայն մայր գերանաձողէսը չէր դիտեր
անոնց իր ձաղերը ըլլալը: Այսուհանդերձ, կեանքի խողերը անոնց սորվեցնե-
լու բնուց ան բաժնեց երամակի միտանալանքներուն հետ: Մը քիչ մը մեծցան,
բարեկ, օժանձան մարմինները բաւական անձն ըլլալով, մայր գերանաձողէ-
սը, ընկերացած չափահաս արուի մը, զանոնք առաջնորդեց դէպի գետը:

Ջուրը մտնելէն քիչ վերջ, արեւն, յանկարծ լերկածափ խնչեց և կր-
ցածին չափ արագ սկսաւ վերադառնալ ծովալիճը: Այս պահուն մայր գերանա-
ձողէսը հանդիսատեսն ձողն անձնէն՝ արասփաղաղու տեսարանին՝ զոր արևա-
դարձային մացառուտը կը յայտնաբերէր: Գէպի խուճը կեցած, երկու ոտ-
քով հրէշային աքարած մը՝ օդը կը պատահէր: Խնէր 18 ոտք բարձրութիւն,
հեկայ պուխ, կարծ վիզ և շողշողուն անտանալար մը:

6 Ամէն չափի երեք տեսակ ազուններ՝ գոյութիւն ունէին ցամաքի վը-
րայ, ծովու և օդի մէջ: Հսկայ հոյամաղէսները երբ կը տիրապետէին երկրին,
միաժամանակ գոյութիւն ունէին հսկայ ազուններ ծովու և օդի մէջ տիրապե-
տող. այս վերջինները թւայեւս հոյամաղէսներ չէին — հակառակ անոնց հետա-
ւոր ազգակցութեամբ, սակայն բոլորն ալ ազուններ էին մոյմբան մեծ ու կա-
տաղի արքան հոյամաղէսները: Մովու և օդի այս հսկայ ազունները թէ՛ մտա-
կեր էին և թէ՛ բաւական: Ազունները, առ ի գիտութիւն, առաջին արարածնե-
րը հղան ցամաքի վրայ: Երբ կը կրցան յաջողութեամբ վերադարձան կրկին ցուրի՛ն,
թովու՛ն. այնտեղ, անգրագիտութեամբ այս շրջան հետաքրքրական երկայնքին:

« Այսպէս ըլլալէն ի վեր, ի վաղեմի կերպով, ի սպասարկող, ի զօրաւոր կզակ-
նեղող, որ կը թէ խանչէր գերանաձողէսին վիզը՝ կընտրէր կիսել: Դառնելը ջուրը
մտաւ՝ յարձակելու համար. մայր սողունը պոչովը մարակեց զայն և հազիւ չե-

դեցուց անոր յառաջընթացը: Ակնթարթի մէջ, սակայն, դադանը վեց բթաչափ հրէշային իր ճանկերը բրտօրէն խրկց անոր աջ կողմին ու դուրս քաշեց:

Ընկրկեցաւ, շտկեց ինքզինք և խոյացաւ արու գերանամողէղին հտեւէն, որ կրցածին չափ արագ կը նահանջէր դէպի ծովալիւնը: Հասաւ. ալյամողէղին շարժուած աւելի էր: Սնորհափեցնող ու յանկարծակի ոստումով մը՝ ալյամողէղը փածաւ անոր վիզը իրանին միացնող ողնոսկրէն և ալյաչափ:

«Մեծ հիգրով՝ մասկերը վիթխարի սողունը դէպի ցամաք քաշեց: Յետոյ, առանց թող տալու իր արիւննոտ որդւոյ, սկսաւ Ելորել ու քաջջել անոր մարմինը մինչեւ որ իրար միացան իր Հուժկու ափուաները և միսի խոշոր կտոր մը պատտաւոյնը եղաւ: Այն ատեն միայն ալյամողէղը ձգեց անոր մարմինը և ետ քաշուեցաւ: Դուռնը միտած օդին մէջ, ան կգալը կը տեղափոխէր յանպիսի ձևով մը որ կարինար հակալ պատառը դար սահեցնել՝ խռչափողին մէջ: Երկու ղեղամ և և պատուեց մարմնէն՝ միսի մեծ կտորներ փրցնելով: Ետոյ, երկար առանձնաց մեռած մարմնին ջով, կտրեւ ինչ ընելիքը խորհրդածելով: Կոկորդիլոսներ մօտեցան իրենց բաժինը առնելու, բայց ալյամողէղը ճնշեցուց դաննը: Արիւնի բարկ հոտէն հրապուրուած շողողները սողուններ հասան թուշելով, սակայն անոնք ալ ետ մղուեցան:

Ալյամողէղը, հոն կանգնած, թաղարէզ կը կարդար ծովալիւնին և մառուտաբնի միանգամայն. աղջեցուցիչ Ֆիդիբալան կատարելութեամբ մը, ճիշդ գերանամողէղին պէս քափք կտաւցուածք ունէր: Իր կզակները վիթխարի էին, անոնց ներսի ծայրերը վեց մատնաչափ Հաստ մկաններու միացած՝ անքան զօրաւոր էին որ եթէ խածնէին ծառը՝ մէկ կողմէն միւսը կրնային անցրնել: Ակռաներուն ծայրերը սքանչելիօրէն աղոցուած էին, կրնային թէ՛ կրտքել, թէ՛ աղոցել, թէ՛ պտտուել:

Ալյամողէղը մտրակեց իր կարճ պոչը և քրթննանքի մօնչիւններ արձակեց: Ուրիշ գիշատիչներ երեցան, մէջը ըլլալով երկու փոքրիկ հոյամողէղներ: Թողորն ալ հետու մնացին զազանէն: Խոշոր կտոր մըն ալ պատուեց մեռած մարմնէն, բայց չկրցաւ կլլել: Դուրս նետեց, հրայրքոտ նայեցաւ ներկաներուն, նորէն փորձեց: Առաջախոտն միտք թաղամիւտ վայրկեաններ մնաց անոր բաց բերնին մէջ. յետոյ, երկարած վիզէն վար սահեցաւ: Մարտական ճառագատւածով մը կսկորդին խորէն, ալյամողէղը խոյացաւ գիտողներուն կողմը՝ անաղղեցիկ, յետոյ լրբօրէն ձգեց-դնաց:

Հետանալուն պէս աղբակերները եկան, օդէն՝ սողուններ, ծովալիւնէն՝ կոկորդիլոսներ, երկու ահուակ ցամաքի հոյամողէղներ և ալիւսյլ Համածնողներ:

Մթնշաղին, 33 թոնոց մեռած գերանամողէղը աներևութացած էր: Իր զանդուածային կմախքը միայն կը պարկէր գետափին:

ՃԵՃՄԶ ՄԻՋԵՆԸ

Թրգմ. ՀՐԱՆԴ ԵՆԱԿԱՆԵԱՆ

7 *Allosaurus* — այս ամուր յամաբէն երկու բառերէ կազմուած է. *Allos* — արիւշ և *saurus* — մողէզ, որով՝ այլամողէզ: Իրականութեամբ մէջ առնելիօրէն կատաղի այս հոյամողէղն համար տրուած ամուրը թէ՛ ճիշտ և թէ ստփակ է: Ան իր դարաշրջանին ապրող միւս հսկայ առդումներուն — բուտակեր չամ մսակեր — ստրապիր և պատուեարը եղած է, ինչպէս Ասիոյ ստրապատաններէն Արևմուտք արշաւող Աթիլլամ՝ Եւ Հռոմայեցիներու, Եւ բարբաբաններուն:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՏՆՂԵԿԱԳԻՐ

ՍՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

1975 - 1976

1976 Յունիս 13, Կիրակի օր յ. մ. ժամը 6.30ին տեղի ունեցավ Վարժարանիս Ամսվերջի Ցարեկան Հանդեսը, նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

Հանդեսը ունէր իր գրական-գեղարուեստական բաժինը, ճուրհուրած մեծաճուճ բանասէպծ-լրագէտ Աւետիք Իսահակեանի ձեռնդեման հարիւրամեայ ճօնակատարութեան: Անուանեալներ Աւետիք Իսահակեանի ասեղծագործութիւններէն վերցուած խմբերգներով, արուստանութիւններով եւ երեք ասեմախօսութիւններով ներկայացուցին Իսահակեանի կեանքն ու գործը:

Հանդեսի երկրորդ մասին մեջ կատարուեցան վկայականաց եւ մրցանակներու բաժնաւորում, որուն ընթացքին Վարժարանին Տեսուչը կատարեց իր տարեկան զարգացական ընդհանուր տեսութիւնը որ հետեւեալն է: —

Ամենապատիւ

Տ. Նշիշէ Ս. Արք. Տէրաւորան,
Բարեխնամ Պատրիարք Ս. Աթոռայ,
Գեր. Սրբազան Հայրեր,
Հոգեշնորհ Նշարարներ
և յարգելի հանդիսականներ:

Ամսվերջի այս հանգիսութեան առիթով Ձեզ կը ներկայացնենք մեր վարժարանի տարեկան տեղեկագիրը, ուր դուք պիտի գտնէք կարելի եղածին չափ լրիւ Ս. Թարգմանչաց Վարժարանի կրթական գործունէութեան պատկերը:

Ներկայ տարւոյս ընթացքին մեր երկսեռ աշակերտութեան թիւը եղած է 240, բաժնուած հետեւեալ ձևով. —

	Մանչ	Աղջիկ	Գումար
Երկրորդ. բաժին	25	30	55
Նախակրթարան	70	55	125
Մանկապարտէզ	30	30	60
Համագումար			240

Այս 240 աշակերտներէն 36ը ճատուր:

հան առներ են բերուած արտասանմանէն, մեծ մասամբ Թուրքիայէն, որոնք իրենց բնակավայրերուն մէջ չունենալով կարելիութիւնը հայեցի աւսման, մեր մօտ կը ստանան առողջ հայեցի ու կրօնական դաստիարակութիւն: Այս աղաքը մեզի կը հասնին ընդհանրապէս անտեղեկ իրենց մայրենի լեզուին, մշակոյթին և պատմութեան, անհաղորդ իրենց ազգային եզակեանքներուն: Մեր վարժարանէն ներս անոնք դաստիարակուելով և անուանելով այդ ընթացքով, կը վերադառնան իրենց առանձնաբայութեան հոգիներով: Այս ձևով ցարդ մեր դպրոցական դաստիարակութեան անցնելով արտագումարն զնկնած են 6 տարեկանքու. ընթացքին արտասանմանէն եկած 100 աշակերտներ: չ

Կ'արժէ այս առթիւ ցիշտական վարժարանէն թէ այս բարի գործին ներթական ծանրութիւնը իր վրայ վերցուցած է Ամերիկահայ Ժամօթ Զարեաթ Տիար Տառուր Տատուրեան իր քանի մը դադարաւորակից ընկերներով միասին, որոնց նկատմամբ ունինք շնորհակալութեան զգա-

գումներ յանուն բարերարեալ մանուկներու:

Մեր աշակերտութեան վարձուարէրէն և դպրոցական ընդէ. կորգապահական և բարոյական մակարդակէ ժիշտ եղած է և այս տարի ալ եղաւ շատ գոհացուցիչ: Ձեռք ունեցած որեւէ կորգապահական դժուարութիւն:

Վարժարանիս ուսուցչական կազմը կը բաղկանար 25 երկսեռ ուսուցիչներէ, որոնք փոթիւններու գործակցութիւն ցոյց տուին միզի հետ յանձնակցութեամբ: Վարժարանիս ուսուցչական կազմը շատ բարձր էր: Հանդիսական այս առիթով անոնց բոլորին կը յայտնեց Տեսչութեանս գնահատանքն ու շնորհակալութիւնները:

Մեր ուսումնական ծրագիրը շարունակեցինք ըստ նախընթացի, իրագործելով երկրորդական վարժարաններու յատուկ General Certificate of Education (G.C.E.) անգղիական ուսումնական ծրագիրը, յաւելեալ Հայ լեզուի և Հայագիտութեան զանազան ճիւղերն ու դասընթացքները: Մասնաւոր ախտատնք թափեցինք որպէսզի Հայերէն և Անգլերէն լեզուներու սլաքալուծիչ մակարդակին հետ համահաստատ մակարդակ ունենան նաև Արաբերէն և Եբրայերէն լեզուներու ուսուցումը: Այս անհակեղէն ակնյայտ նուազումներ կատարեցինք տարւոյս ընթացքին, որով մեր աշակերտները գալ արեւելքի ինքնակրթութիւնը կ'ունենան մասնակցելու G.C.E.ի Եբրայերէն լեզուի քննութեանց, իսկ երկու տարիներէ ի վեր անոնք արդէն իսկ կը մասնակցին Արաբերէն լեզուի G.C.E.ի Advanced Level քննութեանց և ձեռք ձգեցին աչք դարձնել յաջողութիւններ:

G.C.E.ի քննութեանց մէջ շատ բացառիկ է աննախընթաց արդիւնք ձեռք բերին մեր անցեալ տարւոյն չրջանաւարտները, բացառիկ արդիւնք նախնական համեմատած մեր քաղաքի օտար վարժարաններու ձեռք ձգած յաջողութեանց և արդիւնքներուն:

Այսպէս G.C.E.ի քննութեանց մասնակցող մեր երեք չրջանաւարտները ունեցան հետեւեալ յաջողութիւնները: —

Աննա Աղամեան, G.C.E.ի քննութեանց մասնակցեցաւ 10 նիւթերով, որոնք բոլորն ալ անցաւ յաջողութեամբ: Այդ նիւթերն են. —

Հայերէն լեզու	Ordinary Level
Արաբերէն լեզու	Advanced Level
Արաբերէն լեզու	Ordinary Level
Անգլերէն լեզու	» »
Անգղիական գրականութ.	» »
Պատմութիւն	» »
Կենսաբանութիւն	» »
Մաթեմատիք	» »
Ֆիզիքս	» »
Քէմիստրի	» »

Տալիսա Տէմիրճեան G.C.E.ի քննութեանց մասնակցեցաւ 10 նիւթերով և յաջողութեամբ անցաւ տասն ալ, ըստ հետեւեալին. —

Հայերէն լեզու	Ordinary Level
Արաբերէն լեզու	Advanced Level
Արաբերէն լեզու	Ordinary Level
Անգլերէն լեզու	» »
Անգղիական գրականութ.	» »
Պատմութիւն	» »
Կենսաբանութիւն	» »
Մաթեմատիք	» »
Ֆիզիքս	» »
Քէմիստրի	» »

Վահէ Կարճեան G.C.E.ի քննութեանց մասնակցեցաւ 10 նիւթերով, որոնցմէ ինը անցաւ յաջողութեամբ, ըստ հետեւեալին. —

Հայերէն լեզու	Ordinary Level
Արաբերէն լեզու	» »
Անգլերէն լեզու	» »
Անգղիական գրականութ.	» »
Պատմութիւն	» »
Կենսաբանութիւն	» »
Մաթեմատիք	» »
Ֆիզիքս	» »
Քէմիստրի	» »

Ձեր նկատածան կը յանձնենք որ անոնք ոչ միայն յաջողութեամբ, այլ մասնաւոր բարձրագոյն նիւթերով անցած են այդ քննութիւնները:

Տարւոյն ընթացքին Դիկտեմբերը 29-9 Յունուար տեղի ունեցան մեր կիսամեայ քննութիւնները, իսկ Մայիս 19-31 աւարտեցին քննութիւնները: Այս տարի մեր 240 ուսկերթներէն 15ը կը կրկնեն իրենց դաստարանները ուսմանց մէջ իրենց անյաջող ընթացքին պատճառաւ:

Իսկ 11 հետեւեալ ուսկերթները յաջողութեամբ աւարտած ըլլալով Երկրորդական վարժարանիս ամբողջական ընթացքը. կ'արժանանան քիչ յետոյ իրենց աւարտական զգայականներուն. —

Արամ Աւաթաւեան
Շահէ Պօյաճեան
Ռաֆֆի Սաֆիան
Սեփան Յակոբեան
Վիգէն Ներսէսեան
Աննա Փէթրաքիս
Ռիմա Բուսմայեան
Սեդա Գանգաւեան
Սեւնայ Խարժանտարեան
Վարդուհի Բուքէիան
Տիման Նալպանեան

Մասնաւոր բժախնդրութեամբ հոգ տարինք մեր ուսկերթներուն հոգեւոր-կրօնական դաստիարակութեան, թէ՛ քրիստոնէական կրօնի յատուկ դասաւանդութեամբ և թէ՛ ամէն կիրակի ու ասնական առիթներով դռնէնք առաջնորդելով սուրբ եկեղեցի: Անոնք ամբողջ կազմով մասնակցեցան մեր հանդիսական միծ ասնականութեան իրենց քաղցր ու հոգեպարար հրաշքոգութեամբ ունեցուցին փայլը մեր նշանակաւ հանդիսութիւններուն: Նոյն ձեռով անոնք իրենց լայն մասնակցութիւնը բերին Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին Ս. Երսուռտէ մայր տաճարին առիթով կազմակերպուած բոլոր հոգեւոր ու աշխարհիկ հանդիսութիւններուն:

Ըստ նախընթացի շարունակեցինք թէ աղջիկներու և թէ աղոց յատուկ Շուէթական Մարմնամարդի պահերը: Ունեցանք Զուլպօյի, Պասկէլպօյի, Վօլիպօյի մըր-

ցումներ սօտար և Հայ դպրոցական խումբերու դէմ:

9 Մայիս կիրակի օր ունեցանք նաեւ մեր դպրոցական տարիկան Մարգարանդէսը թէ՛ աղոց և թէ՛ աղջիկներու մասնակցութեամբ և ի ներկայութեան ծնողներու և բարեկամներու խումբը բազմութեան: Մարգարանդէսը իր յաջողութեամբ հանդիսացաւ պատկաւմը տարուան մը մարդկան աշխատանքներուն:

Շարունակեցինք նաեւ աղջիկներու բաժնին յատուկ ձեռագործի ամենօրեայ պահերը, սրանց ձեռագործային աշխատութիւնները վաճառքի նիւթը եղան վարժարանիս տարիկան Պաղարին:

Ունեցանք նաեւ հասցեալներ երկու ձեռնարկներ, առաջինը 11 Յունուար կիրակի օր Նոր Տարուան առիթով, իսկ երկրորդը — մեր տարիկան Պաղարը — 15 և 16 Մայիս Ետարթ և կիրակի օրերուն: Երկու հաւաքոյթներն ալ քաջալերեցան մեր գաղութին կողմէ, մասնակցութեամբ խառնեցանք բազմութեան մը: Ձեռնարկները հանդիսացան ոչ միայն ընկերային հաւաքոյթի խորխոսքի զբաւարթ առիթներ մեր գաղութին համար, այլև վարժարանիս ուսանողիցին շօշափելի եկամուտ մը:

Այս առիթը շնորհակալութեան խօսք ունինք այս Երկու ձեռնարկներու կազմակերպութեան իրենց դործնական օժանդակութիւնը բերող ծնողներուն և Տիկիններուն:

6 Յունիս, կիրակի կէսօրէ ետք Հայ Երիտ. Միութեան սրահին մէջ՝ կայացան մեր Մասնակապարտէղի բաժնի Ամսկերթի Հանդէսը. ուր մեր երկսեռ փոքրիկները շնորհալոյսով կատարեցին արտասանութիւններ, խմբերգներ, փոքր արամատասութիւններ և հայկական պարեր. արժանանալով սրանք չէին ոչ բազմութեան զմայլագին փոխակապութեան և խանդավառ ծափերուն:

Այժմ կը ներկայացնենք վարժարանիս տարիկան խորխոսքի հոգեւորապետութեանը, որ շնորհալի քաղցր կը պարզէ. —

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՈՒՆԿԵՏԻՌ ԵՒ ԵԻՄՏԻՑ Ս. ԹԱՐԳՄԱՆՁԱՑ ԵՐԿՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1975 Մեպտեմբեր 1 — 1976 Յուլիս 31

Մ Ո Ւ Ց Ք

	Ի. Լ. ԱԳ.
Պատրաստ է դրամարկդ 1974-75 դպրոցական տարեշրջանին	9,105.07
Նուիրատուութիւնք	295,923.00
Աշակերտական տարեթուակք	88,550.00
Դասադիրքերէ և դասատետերէ	10,000.00
Հանդէսներէ և ձեռնարկներէ	7,050.00
Բացառիկ մուտք	500.00
Ընդհ. Մուտք	411,728.07

Ծ Լ Ք

Ամսականք պաշտօնէութեան	245,695.00
Դպրագրքեր և դասատետեր (մեծաքանակ տետրակ մտարուած, գիններու աղութեան հետեւանքով)	10,781.00
Գրենական պիտոյք	2,983.50
Թղթակցութիւնք	2,730.50
Զեռարձութի նիւթեղէնք	4,185.80
Մանր ծախք և մաքրութիւն	1,503.00
Տպագրական ծախքեր	2,381.00
Հանդիսական ձեռնարկներու	4,073.95
Դ'նոսպական և կաշոյից նորոգութիւն	5,271.50
Բաղադրիկ ծախքեր և պատուատիրութիւնք	3,429.00
Մարմնամարզականք	1,310.50

Ընդհ. Ելք 284,344.75

Պատրաստ է դրամարկդ փոխանցելի (որով պիտի վճարուին ամառնային արձակուրդի ամսականները)	127,383.32
--	------------

411,728.07

Այս հաշուետուութիւնէն յետոյ ստորեւ մենք կու տանք ցանկը մեր պատասխան նուիրատուներուն և անոնց նուիրաւորութիւններուն փոխարէնը: Ու կը յայտարարենք մեր, հետեւեցական կազմին և համայն ուսանողութեան զգած զեռն շնորհակալութիւնները, և քաջապաշտութիւնը, վաւերի մեր կրթական դարձին յաջողութիւնք մեծ չափով կը պարտինք իրենց ազնիւ համագործակցութեան, մասունդ առ օրերուն, երբ Ս. Երկրի անտեսական

տաղմուպը այնքան բարդացուցած է մեր զպրօցական պիւտէն և ստեղծած տնտեսապէս անհնչելի մթնոլորտ մը: Կ'ողութեանք մեր նուիրատուներու երջանկութեան և տրեւատութեան համար և կը հայցենք Հայ Երուսաղէմի պաշտպան Սեւր-Դին՝ Գլխադիր Յովոր Աւագետին օրհնութիւնը տնոնց համար, որոնք իր Սուրբ Տան պայծառութեան համար իրենց հալալ աշխատանքէն բաժին մը հանեցին:

	Ի. Լ. Ակ
Ժիրայր Առաքելյան, Ֆրանսա	300.00
Երուսաղէմի Քաղաքապետարան	1800.00
Օր. Ալիս Յակոբեան, Մ. Ն.	170.00
Կիրակնօրեայ Վարժարան Լորէնսի, Մ. Ն.	200.00
Ստեփան Բանիկեան, Աւստրալիա	200.00
Ստեփան Բանիկեան, Աւստրալիա	67.00
ՀՈՄ, Երուսաղէմ	1500.00
UNRWA	540.00
Ե-հնազանդութի Հեռուստացոյցի Ընկերութիւն	500.00
Տիկին Մարկարէթ Գօհէն, Մ. Ն.	230.00
Տէր և Տկն. Ճօն Պապական, Մ. Ն.	920.00
Տ'ր և Տկն. Նորայր Մատնեան, Մ. Ն.	230.00
Մօնթրէալի Տիկնանց Միութիւն, Գանատա	400.00
Օր. Մերսեդէս Սարաֆեան, Գանատա	200.00
Համբարձում Գարակէօզեան, Մ. Ն.	270.00
Տիկ. Պէլլին և Քարմէն Քէթլի, Մ. Ն.	270.00
Օր. Հէլէն Մէճան, Մ. Ն.	930.00
Արգարեան Աւանդ, Լոնտոն	18,000.00
Օր. Արաքսի Թաշեան, Մ. Ն.	930.00
Օր. Աննա Յովսէփեան, Մ. Ն.	558.00
Տիկին Արմիտէ Սթալի, Մ. Ն.	1860.00
Ճօզէ Տիշէքէնեան, Սան Փաւլօ	558.00
Խորէն Շամյան, Սան Փաւլօ	558.00
Անդրէաս Ճաֆէրեան, Սան Փաւլօ	558.00
Փաւլօ Ներսէսեան, Սան Փաւլօ	558.00
Իզնատիոս Բարսեղեան, Սան Փաւլօ	558.00
Տէր և Տիկ. Հայկ Գալուզեան, Մ. Ն.	930.00
Յ. և Է. Էսսէֆեան, Լոնտոն	930.00
Ֆրէնչ Պէյլերեան, Մ. Ն.	230.00
Ճօն Բաշայեան, Մ. Ն.	230.00
Արչի Բազլայեան, Մ. Ն.	230.00
Վերնիքէ Քիօսեան, Մ. Ն.	270.00
Հայկ Ճիզմէճեան, Մ. Ն.	230.00
Փրոֆ. Գ. Քիւրաճեան, Մ. Ն.	170.00
Տէր և Տիկ. Մարթին Արգարեան, Մ. Ն.	1390.00
Վահան Պէյլոյեան, Մ. Ն.	230.00
Տէր և Տիկ. Սիմոն Թաշեան, Մ. Ն.	460.00
Ս. Յո՛ւ՛. Եկդ. Կիրակնօրեայ Դպրոց, Ս. Ֆրանչիսկօ	230.00
Տէր և Տիկ. Ա. Բարեջանեան, Մ. Ն.	230.00
Վալենդին Պապական, Մ. Ն.	230.00
Սասնիկ Պետրոսեան, Մ. Ն.	180.00
Օր. Հելէն Յակոբեան, Մ. Ն.	230.00
Ս. Գարակէօզեան, Մ. Ն.	230.00
Բիթրք Պապական, Մ. Ն.	270.00
Տրթ. Ճ. Ծագուպեան, Մ. Ն.	230.00
Տիկ. Թագուհի Դանիէլեան, Մ. Ն.	230.00

Հովհ. Տ. Փառէն Վրդ. Աւետիքեան, Մ. Ն.	460-00
Տրթ. Արան Գասպարեան, Մ. Ն.	170-00
Տիկին Մարթա Կենտրոնուի, Մ. Ն.	170-00
Տիկին Ազնէս Գլընեան, Մ. Ն.	230-00
Տիարք և Տիկնանց Ակումբ, Լօրէնս, Մ. Ն.	230-00
Երէցիկին Վարդանուշ Աւագեան, Մ. Ն.	460-00
Տիկին Ազնէս Հաճիկեան, Մ. Ն.	230-00
Տիկին Նուարդ Ճըրճըրեան, Մ. Ն.	325-00
Տէր և Տիկ. Ն. Աղարեան, Մ. Ն.	230-00
Վահրամ Գոյաճեան, Մ. Ն.	930-00
Կարպիս և Աւետիս Քելճեքեան, Լոնտոն	500-00
Հայ Կին Ակումբ, Գոթոն, Մ. Ն.	930-00
Տիկին Եւփիմէ Գասպարեան, Մ. Ն.	270-00
Տէր և Տիկ. Էտուըր Գաղանճեան, Մ. Ն.	270-00
Տիկին Աբուլոնիա Սողիկեան, Մ. Ն.	230-00
Արնի Աւետեան, Մ. Ն.	230-00
Գէորդ Քիւրճեան, Լոնտոն	200-00
Թովհաննէս Քիւրճեան, Լոնտոն	200-00
Սարգիս Քիւրճեան, Լոնտոն	200-00
Տիկին Բուրուլա Սարաֆեան, Մ. Ն.	230-00
Տէր և Տիկ. Ճ. Սահփան, Մ. Ն.	170-00
Տէր և Տիկ. Լ. Կրէնդ, Մ. Ն.	230-00
Տիկնանց Ընկ., Սաքրամէնթօ, Մ. Ն.	460-00
Երուսաղէմի Քաղաքապետարան	2000-00
Արգար Ջաքարեան	250-00
Հէրրի Կարապետեան, Մ. Ն.	200-00
Օր. Արմինէ Յակոբեան, Մ. Ն.	200-00
Տիկին Արդէն Մարգարեան, Մ. Ն.	270-00
Գերշ. Տ. Սերովբէ Արքեպս. Մանուկեան, Փարիզ	180-00
Երիտասարդ Տիկնանց Միութիւն, Գոթոն, Մ. Ն.	685-00
Տիկին Մ. Միքայէլեան, Մ. Ն.	230-00
Կիրակնօրեայ Վարժարան Միլփօքի, Մ. Ն.	230-00
Զաւմրու Ընտանիք, Մ. Ն.	680-00
Հայ-Ամերիկեան Վեթերաններ, Մ. Ն.	460-00
Տէր և Տիկ. Մ. Հորլամպեան, Մ. Ն.	1380-00
Օր. Մէրի Գուրթճեան, Մ. Ն.	460-00
Տէր և Տիկ. Վահրամ Աղապապեան, Մ. Ն.	230-00
Օր. Էլիզապէթ Շամիրեան, Մ. Ն.	170-00
Տէր և Տիկ. Արա Հայկ, Մ. Ն.	930-00
Օր. Մէրի Թուալեան, Մ. Ն.	230-00
Տիկին Նորա Մարշ, Մ. Ն.	230-00
Փրէնտի Միկնանց Միութիւն, Մ. Ն.	930-00
Տէր և Տիկ. Նշան Շիմշիրեան, Մ. Ն.	230-00
Տիկին Արշօ Գարթեան, Մ. Ն.	270-00
Արթուր Մուրատ, Մ. Ն.	230-00
Տէր և Տիկ. Զարլու Գոյաճեան, Մ. Ն.	460-00
Տիկին Տլօրա Թօմպուլեան, Մ. Ն.	230-00

Տիկին Թադուհի Գալսեան, Մ. Ն.	230.00
Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Եղբայրակցութիւն, Գ. Այրէս	180.00
Տիկին Նուրիցա Եսայեան, Գ. Այրէս	90.00
Տիկին Աղատուհի Պէթարեան, Գ. Այրէս	90.00
Տիկին Մարիամ Բարսեղեան, Գ. Այրէս	90.00
Տքթ. Գ. Վ. Ահարոնեան, Գ. Այրէս	270.00
Յարութիւն Արարեան, Գ. Այրէս	620.00
Յակոբ Զաւարեան, Մոնթէվիտէօ	260.00
Տքթ. Էմմա Կորէժ, Մ. Ն.	270.00
Զարեհ Պաուկեան, Մ. Ն.	21,000.00
Հ. Բ. Ը. Մ. Թորոսեան Հիմնարկութիւն, Մ. Ն.	9200.00
Համասերաստանայ Վերջ. Միութիւն, Մ. Ն.	3680.00
Կիւլլապի Կիւլլապեան Հաստատութիւն, Մ. Ն.	9200.00
Եղուարդ Փանոսեան, Մ. Ն.	9200.00
Գալուստ Կիւլլապեան Հիմնարկութիւն, Լիզպոն	11,000.00
Հ. Բ. Ը. Մ. Լեւոն Պալազեան Կապի, Մ. Ն.	4700.00
Տէր և Տիկ. Ալեքս Մանուկեան, Մ. Ն.	13,800.00
Լեւոն Պոզեան, Մ. Ն.	460.00
Տէր և Տիկ. Հէրրի Գրըլլիան, Մ. Ն.	275.00
Գէորգ Գաւուզսորեան, Մ. Ն.	460.00
Տէր և Տիկ. Նուպար Ռաչիկեան, Մ. Ն.	230.00
Կառսեր Տիկնանց Միութիւն, Սաքրամէնթօ, Մ. Ն.	230.00
Բօլ Արտեան, Մ. Ն.	230.00
Կիրակնօրեայ Վարժարան Սաքրամէնթօյի, Մ. Ն.	230.00
Տիկին Տէպրա Գալսեան, Մ. Ն.	92.00
Տիկին Բ. Օտապաշեան, Մ. Ն.	92.00
Վ. Օհաննէսեան, Մ. Ն.	92.00
Տէր և Տիկ. Գապար Գապարեան, Մ. Ն.	230.00
Օր. Թէրէզա Թարաշեան, Մ. Ն.	230.00
Վէլլիթի Տիկնանց Միութիւն, Մ. Ն.	230.00
Գալուստ Կիւլլապեան Հիմնարկութիւն, Լիզպոն	10,000.00
Տէր և Տիկ. Ա. Զաւարեան, Մ. Ն.	1800.00
Տիկին Կուլի Քէլէշեան, Մ. Ն.	260.00
Հաուրթ Գարակէօզեան Հիմնարկութիւն, Մ. Ն.	9000.00
Տէր և Տիկ. Զան Պապալեան, Մ. Ն.	450.00
Կրթական Նախարարութիւն, Երուսաղէմ	4400.00
Տէր և Տիկ. Կարօ Զուրմանեան, Մ. Ն.	260.00
Տիկին Տէքրօ Գարաֆօթիա, Աւստրալիա	200.00
Տիկին Արմենուհի Սվանեան, Մ. Ն.	230.00
Ուսարի Երիտ. Տիկնանց Միութիւն, Մ. Ն.	360.00
Կոպեռնիկ Սէֆէրեան, Ֆրանսա	18,000.00
Եղուարդ Սէֆէրեան, Գ. Այրէս	22,500.00
Կրթական Նախարարութիւն, Երուսաղէմ	2200.00
Արզար Զաքարեան	400.00
Գէորգ և Վերա Գարակէօզեան, Գ. Այրէս	9000.00
Տիկին Շուշիկ Պետրոսեան	100.00
Տիկին Րօզ Զարդարեան, Մ. Ն.	225.00
Կիրակնօրեայ Վարժարան Վան Նույսի, Մ. Ն.	450.00

Օր. Նոյեմի Պէրպէրեան, Մ. Ն.	225.00
Սարգիս Պէտեհեան, Մ. Ն.	2240.00
Դատերք Վարդանանց, Մ. Ն.	900.00
Տիկնանց Միութիւն Ուէլլիթի, Մ. Ն.	215.00
Մովսէս Պետրոսեան, Գարազաս	260.00
Մանուէլ Կիրակոսեան, Գարազաս	260.00
Պերճ Պզտիկեան, Գարազաս	1040.00
Լույս և Աննա Տօնարթ, Գարազաս	520.00
Էմիլիօ Բուզա Կօմէզ, Գարազաս	260.00
Ճօն Քէնթ, Գարազաս	260.00
Նուպար և Ժուան Այնազեան, Գարազաս	520.00
Օր. Լիլիանա Տէ Լուրի, Գարազաս	260.00
Օր. Եամիլ Տէ Ապէլլաթ, Գարազաս	260.00
Պէճարեան Եղբարք, Գարազաս	520.00
Սիմիտեան Եղբարք, Գարազաս	520.00
Կարօ Պօտուշեան, Գարազաս	520.00
Զարեհ Գրպրըսիեան, Գարազաս	520.00
Հրանդ և Այտա Տէօվլէթեան, Գարազաս	520.00
Պատրիկ Այնազեան, Գարազաս	520.00
Վարդգէս Երէցեան, Գարազաս	260.00
Ստեփան Տէօվլէթեան, Գարազաս	260.00
Խորխէ Քնէֆարի, Գարազաս	260.00
Սարգիս Ազսարալեան, Գարազաս	520.00
Ռ. Հ. Սալազար, Գարազաս	260.00
Մանուէլ Պէրպէրեան, Գարազաս	260.00
Ռաֆայէլ Քարչիտիօ, Գարազաս	260.00
Գրիգոր Ղազարեան, Գարազաս	520.00
Ղազար Ղազարեան, Գարազաս	260.00
Վարուժան Ղազարեան, Գարազաս	260.00
Առաքել Ղազարեան, Գարազաս	260.00
Սարգիս Տիարպէքերեան, Պ. Այրէս	9000.00
Տէր և Տիկ. Եղուարդ Մարտիկեան, Մ. Ն.	9000.00
Հ. Բ. Ը. Մ. Թորոսեան Հիմնարկութիւն, Մ. Ն.	7820.00
Տիկին Տօլօրէս Լէյպման, Մ. Ն.	2737.00
Զարեհ Պոտուշեան, Մ. Ն.	20,700.00
Տիկին Մէրի Քիւրդեան, Մ. Ն.	470.00
Սարգիս Զօնաւորեան, Մ. Ն.	225.00
Աւստրալիոյ Երուսաղէմացիներէն	2000.00
Հ. Ա. Ունճեան, Լոնտոն	200.00
Կիւլի Քէշիշեան, Մ. Ն.	270.00
Կրթական Նախարարութիւն, Երուսաղէմ	2200.00
Համագումար	295,923.00

Շնորհակալութեան զգացումներով մասնաւոր յիշատակութեան պարտք կը զգանք նաև հետեւեալ ազգայիններու նկատմամբ, որոնց գուրդուրանքը, ոէրը և օգտակար

հետաքրքրութիւնը վայելեց վարժարանս անցնող տարիներու ընթացքին:

Նորին Ս. Օմնութիւն Տ. Տ. Վաղգէն Ա. Սրբազնապետին 'Կաթողիկոսին Ամենայն

Հայոց, որուն բարձր տնօրինութեամբ վարժարանն կ'օգտուէր Աբգարեանն Կոսկի Ծօնաւան տարեկան 600 Սթերլինգի նուիրատուութեամբ:

Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան (Լիզպոն), որ նախընթաց տարին երբու նման 3135 տոլարի նուիրատուութիւն մ'ըրաւ վարժարանիս:

Հայ Բարեգործական Ընդհ. Միութեան արժանընտիր Նախագահ Տէր և Տիկին Ալիքս և Մարի Մանուկեաններ, որոնք իրենց անունով կը պահեն ամբողջական դասարան մը վարժարանէս ներս և սիրայօթար փակած են վարժարանիս տնտեսական քացը ամէն անգամ որ պէտք ունեցած ենք իրենց ազնիւ օմանդակութեան:

Տէր և Տիկին Եղուարդ և Հէլէն Մարտիկեաններ, որոնք կը տնտեսեն ծախքերը Մարտիկեան դասարանին:

Տիար Կոպեանիկ Սէֆերեան, և Տիար Եղուարդ Սէֆերեան, որոնք անջատաբար կը պահեն երկու դասարաններ, իրենց և իրենց ընտանիքի անունով:

Գարակէօզեան Հասարակութիւն և Օր. Էլէյլա Գարակէօզեան, որոնք կը հոգան Հաւուրտ Գարակէօզեան դասարանի ծախքերը:

Տիար Զարեհ Պատկեան, որ իր մօրաբոջ՝ Սեբաստահայ առաջին մանկապարտիզպանունիին անունով կը պահէ և կը հոգայ վարժարանիս Վմանիա Տէր Մեսրոպեանն Մանկապարտէզը:

Տէր և Տիկին Եղուարդ Փանոսեան, որոնք կը հոգան ծախքերը Փանոսեան դասարանին:

Տէր և Տիկին Սարգիս Տիարպէթրեան, որոնք հոգացին այս տարի ծախքերը Տիարպէթրեան դասարանին:

Տէր և Տիկին Գէորգ և Վերա Գաբակէօզեան, որոնք հայթայթեցին այս տարի ծախքերը Գարակէօզեան դասարանին:

Բիթըր և Էլիզապէթ Թորոսեան Հիմնարկ — Հ. Բ. Ը. Միութեան — որոնք կը հոգան ծախքերը նոյնանուն դասարանին: Կիւլլուպի Կիւլպէնկեան Հիմնարկութիւն, Նիւ Յորք, որոնք իրենց անունով կը պահեն դասարան մը:

Մեծանուն գրագէտ Գրիգոր Զօհրապի դուստր Տիկին Տօլօրէզ Լէյպման, որ ամէն տարի շարունակաբար կը կատարէ 360 տոլարի նուիրատուութիւն մը ի յիշատակ իր հանգուցեալ հօր:

Մասնաւոր յիշատակութեամբ մեր ջերմ շնորհակալութիւնները կը յայտնենք Գեր. Տ. Բարգէն Ս. Արք. Ապատեանին, Պր. Պատրիկ Այնազեանին և Պր. Անդրէաս Շաֆէրեանին, որոնցմէ իւրաքանչիւրը կազմակերպած է իր բնական քաղաքէն Ս. Թարգմանչաց Վարժարանիս օգնութեան գործը, հաւաքելով և մեզ փոխանցելով ազնիւ նուիրատուներու նուիրատուութիւնները:

Ի վերջոյ, շնորհակալութեան ջերմագին պարտք ունինք Ձեզի, Ամենապատիւ և սիրելի Ս. Պատրիարք Հայր, որ իբրեւ Կահակաւ Ս. Աթոռիս և վերջին հովանաւոր Ս. Թարգմանչաց Ներք. Վարժարանիս, առատացուցիք Ձեր խնամքն ու սէրը և Ձեր օգտաշատ հովանին վարժարանիս, ու մասնաւոր մեր տկարութեան վստահեցաք յանուն Ձերդ Ամենապատուութեան վարելու և յանձանձելու վարժարանիս Տեսչութիւնը, ի ծառայութիւն Ազգիս և անոր մանուկներուն:

* * *

Այս տարի ունինք 11 երկսեռ շրջանաւարտներ մեր Երկրորդական Վարժարանէն, որոնք Ձերդ Սրբազնութեան կը ներկայացնենք այժմ ստանալու համար թէ՛ իրենց աւարտական վկայականները և թէ Ձերդ Սրբազնութեան օրինութիւնը, որով զօրացած անոնք պիտի ըլլան պատուաբեր զաւակները Ս. Թարգմանչաց Վարժարանին, Հայ Երուստղէմին և Ձերդ Ամենապատուութեան:

Մատչելով ի համբոյր Ձեր Ս. Աջոյն Որդեական տիրով
ԿիւրծՆ Մ. Վրդ. ԳԱՐԻԿԵԱՆ
Տեսուչ
Ս. Թարգմ. Երկ. Վարժարանի

ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԻԻԶՊԱՇԵԱՆ — ԿԻԼՊԵՆԿԵԱՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ — ԱՄՄԱՆ

(1975 — 1976)

Աշակերտութեան թիւն է 178 — 94 աղջիկ, 84 մանչ: Մանկապարտէզ՝ 44 հոգի, Նախակրթարան՝ 134 հոգի, վեց դասարաններու մէջ: Տարեկան թուականին են Մանկապարտէզ 19 տինար, Ա, Բ, Գ դասարաններ՝ 22 տինար, Դ, Ե, Ձ դասարաններ՝ 25 տինար:

Ունինք 12 մնայուն ուսուցիչներ — 2 հոգի Մանկապարտէզ, 10 հոգի Նախակրթարան: Տնօրէնութիւնը բարձր կը գնահատէ ուսուցչական կազմին աշխատանքն ու պատասխանատուութեան ոգին և կը փափաքէ հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնել անոնց: Այս տարի պիտի կորսնցնենք Մանկապարտէզի ուսուցչուհիներէն Տիկ. Վարդուհի Տուգմանեանը, որ ընտանեկան պատճառներով պիտի հեռանայ մեզմէ 13 տարի պաշտօնավարելէ ետքը: Իրեն կը մաղթենք ամէն յաջողութիւն:

Գպրոցական ձեռնարկներ.— Այս տարի դպրոցին մէջ տօնեցինք պատշաճ յայտագրով Վարդանանց տօնը, Մայրերու Օրը, Ուսուցիչներու Օրը, Ապրիլ 24ը, Բարեգործականի Օրը և այսօրուան չրջանաւարտից այս Հանդիսութիւնը:

Հրապարակային ձեռնարկներ.— Երեք տարիէ ի վեր վարժարանս դադարած է նիւթապէս ինքնաբաւ ըլլալէ: Երեք տարի կը ստիպուինք զանազան ձեռնարկներով Հասարակչուի դպրոցին պիւտճէն: 1972-73ի բացը գոցուեցաւ դէրմէսով, 1974ինը՝ պարահանգէսով, իսկ այս տարուայ բացը՝ պազարով: Մական այսպիսի պատահական ձեռնարկներով կարելի չէ դպրոց մը շարունակել, քանի որ տարուէ տարի դպրոցին ծախսերը կ'աւելնան: 1972ին դպրոցին ընդհանուր ծախսն էր 5,800 տինար, իսկ այս տարի անցանք 10,000 տինար: Գալիք տարուան համար կը նախատեսենք 12,000 տինարի ծախս մը: Թոշակներու յաւելումը մեր հարցը չլուծեմք, քանի որ թոշակներէն աւելի՝ աշակերտութեան քիչ թիւն է որ կ'ազդէ մուտքին վրայ: Մերինին պէս պզտիկ վարժարան մը անհրաժեշտ է որ ունենայ մնայուն եկամուտի աղբիւր մը — կամ չէնքի վարձք, կամ դպրոցական տուրքի պէս բան մը և կամ ուրիշ մնայուն միջոց մը: Այս մասին տարիներէ ի վեր կը դրենք ու կը խօսինք ամէն առիթով, բայց ցարդ գործնական քայլեր չեն առնուած: Այս պայմաններուն մէջ, այս վարժարանին կեանքը քանի մը տարի է միայն:

Ուսուցիչներու թռչակներու յաւելումներ։— Մեր վարժարանի ուսուցիչները բազմաթիւ քաղաքին ուրիշ դպրոցներու ուսուցիչներուն, ցած թռչակներ կը ստանային։ Այնպէս որ գտնուեցան դպրոցներ որոնք ուղեցին աւելի վճարելով «գողնալ» մեր ուսուցիչները։ Ստիպուած մեր ուսուցիչներու թռչակները հաւասարեցուցինք ուրիշ վարժարանի ուսուցիչներու թռչակներուն, հակառակ որ մեր վարժարանին թռչակները երեք անգամ աւելի նուազ են քան ուրիշ հարուստ անձնական վարժարաններունը։ Այլապէս պիտի ցրուէին մեր Հայ ուսուցիչները ու փակուէր վարժարանը։ Գալիք տարուան համար ուսուցիչներուն սակերը կը հասնին 7,300 տինարի, այս տարուան վրայ մօտ 1,200 տինար աւելի։

Հ Ա Շ Ո Ւ Ե Կ Շ Ի Ռ

Մ Ո Ւ Տ Ք

	Տինար
Հ. Բ. Ը. Միութենէն 5,500 տուար	
— Թորոսեան Կտակ 800 տուար	2,072
Կիւլպէնկեան Հիմնարկութենէն	
չբաւոր աշակերտներու համար 2,250 տուար	
բացառիկ օգնութիւն լապտրաթուարի համար 2,500 տուար	1,568
Թռչակներէ եկամուտ, արձանագրութեան սակով	3,236

Տինար

Մնողներէ դանձուած	2,656
Հայ Օգնութեան Միութիւն - 10 սան	225
Ազգային Մարզական Միութիւն - 2 սան	45
Տեղական Բարերարներ։—	
Պրն. Յովհ. Մարգարեան (Ապու Տապի)	
Տէր և Տիկ. Կ. Խարմանտարեան	
Տէր և Տիկ. Ա. Դաւիթեան	
Տէր և Տիկ. Ժ. Շատեան	
Օրդ. Շ. Փանոսեան	
Պրն. Ծ. Նազդաշեան	
Տիկ. Զ. Փէլթէքեան	320
	3,236

Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդ	175
Պատի Ֆոնտին նուէրներ	105
Գանձումներ դպրոցին պատին, Գ ամիս	900

Զանազան մանր եկամուտներ։—	
Մնուկի և Զատիկուայ զօգարթ	65
Դասագրքերէ	150
Նուիրատուութիւններ	76
Օրացոյցի եկամուտ	150
Վարդանանց հանդէս	130
Պատյո, ձեռագլան, վկայական	140
Սուրբի դանձումներ	210
	920

30 Հոկտեմբերի պարունանդէսի շահ որ յատկացուեցաւ	
1974-75 պիւտճէի քացին	760
30 Ապրիլ 1976ի պաղարի շահ	1,082
	10,818

Ծ Լ Ք

1974-75 պարտքեր — պատի մուրհակ	309	
Դասագրքերու պարտք	70	
Պիւտճէի քաց	250	620
Ուսուցիչներու թոշակներ - մինչև 31· 5· 76	4,224	
Ուսուցիչներու թոշակներ - մինչև 31· 8· 76	1,488	5,712
Պատի ծախսեր - Վարիչի ամսական	470	
Հին և նոր պատի նորոգութիւն	94	
Ապահովագրութիւն, հրամանագիր	133	
Երկրորդ թաքսի	405	
Պէնզին	330	1,432
Զանազան ծախսեր —		
Բժիշկի	50	
Դասագրքերու	208	
Գործիք և կարասի	55	
Քաղաքապետարանի տուրք	35	
Գրենական, տպագրական, մանկ· խաղալիք,		
ձեռական, հայն	206	
Սոլար, վառարաններ, մարզանքի գործիք, չէնքի		
նորոգութիւններ, հեռաձայն, ջուր,		
էլեքտրականութիւն	387	941
Լապտրաթուարի նորոգութիւններ և գործիքներ		768
Հատուցում մեկնող ուսուցիչի		440
Ալտոս ջուրի խողովակներու գետեղում	350	
Քաղաքապետարանի տուրք	350	
Ներկ, նորոգութիւն	200	900
		10,543

Պատրաստ գումար 1976-77 շրջանին, 1· 9· 76էն սկսեալ 275 տինար

Գալիք տարուայ համար ստիպուած ենք բոլոր, թէ՛ մենք դպրոցին մէջ և թէ դուք որպէս ծնողք կամ գիտակից ազգայիններ, աւելորդ ճիգեր ընել ու յաւելեալ պիւտճէ ապահովել դպրոցին, որքան աստե՛ն որ մնայուն եկամուտ մը չէ ապահովուած: Պիտի գրենք նաև Հ. Բ. Ը. Միւթեան կեդրոնին ու Երուսաղէմի Պատրիարքարանին, պարզելով դպրոցին վիճակը ու խնդրելով աւելցնել օգնութիւն:

Հրապարակաւ կը փափաքեմ շնորհակալութիւն յայտնել ձեզի բոլորիդ, Ամմանահայ դպրութի ազնիւ ազգայիններուն, որոնք կը գիտակցին դպրոցին արժէքին ու կը հասկնան մեր նիւթական դժուարութիւնները և ամէն անգամ, ըլլա՞յ պարահանդէս, ըլլա՞յ պաղար, թէ բարեբարութիւններով միշտ

պատրաստ էք օգնելու վարժարանին: Գիտենք որ կը վստահիք մեզի թէ մեր կարելին կ'ընենք մեր ուժերուն ներած չափովը որպէսզի այս վարժարանը պահէ իր մակարդակը, ունենանք պատրաստուած Հայ ուսուցիչներ որոնք ուղեն պաշտօնավարել այս վարժարանին մէջ, ունենայ հայեցի մթնոլորտ որ կուգայ Հայ ուսուցիչներու խանդավառութենէն. որպէսզի այսպէսով, բոլորս ալ կարենանք հպարտանայ մեր լաւ աշակերտներով որոնք Հայ անունը բարձր կը պահեն օտար թէ կառավարական վարժարաններու մէջ: Այս բոլորին նկատմամբ բժականութիւնը: Վստահ ենք որ զուգալ, մեր ցեղին հրապարտ ձայնին հետեւող, պիտի չուզէիք որ հայկական միակ վարժարանը Ամմանի մէջ ըլլար խեղճուկրակ, աղքատիկ, հինցած նստարաններով, ցած մակարդակով ու դառնացած ու դժգոհ ուսուցչական կազմով մը, պարզապէս նիւթական դժուարութեանց պատճառաւ:

Փակելու առթիւ կ'ուզեմ ըսել թէ առանց Թուրքի, առանց երազի, կրթական դործ անկարելի է ընել: Առանց խանդավառութեան, առանց գնահատանքի ուսուցիչներուն թափը կը կոտորի, որովհետեւ ուսուցչութիւնը խանութպանութիւն չէ: Որքան ուսուցիչ մը ուրախ, գոհ, աշխոյժ ըլլայ, նոյն չափով կ'ազդէ իրեն յանձնուած աշակերտներուն հոգիներուն վրայ:

Վայրկեան մը մտածեցէք թէ ի՞նչ ծանր պատասխանատուութիւն դրւած է մեր ուսերուն — Տնօրէնութեան 2 անդամները և 7 հոգիները Հայ ուսուցչական կազմ մը — պատասխանատուութիւն մը որ ուրիշ գաղութներու մէջ ազգային իշխանութեանց գործն է: Տասը հոգիները խումբ մը որ դպրոց մը կը մատակարարէ, դաս կու տայ, պիւտճէ կը հայթայթէ, ձեռնարկ կը կազմակերպէ:

Հրապարակաւ կը փափաքեմ յայտարարել թէ Տնօրէնութիւնը միշտ պատրաստ եղած է և պատրաստ է դպրոցին բոլոր հաշիւները դնել տրամադրութեանը տակ որեւէ ազգային մարմնի որ ընդունուի երուսաղէմի Պատրիարքարանի կողմէ:

ԱՆԱՀԻՑ ՈՍԿԵՐԻԶԵԱՆ

Տնօրէնուիք

6 Յունիս 1976

ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԵՐՈՒՍԱՂԵՍԻ ԿԻՒՂՈՒՆԿԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

1975

1 Յուլիս 1975 — 31 Դեկտեմբեր 1975

Ա) Ելևմտական

	Ի. Լ.
1. Նոր գիրքերու և թերթերու գնում	5,701.25
2. «Սիռն»ի խմբագրութեան վճարում՝ փոխանակում	
Թերթերու հաշւոյն	1,000.00
3. Գիրքերու և թերթերու կազմի հաշւոյն	2,300.00
4. Ամսական քաղաքացիութեան (ներառեալ մաքրութիւն)	17,400.00
5. Աշխատավարձք	672.50
6. Գրեական պիտոյք	1,130.80
7. Ընթացիկ ծախքեր	1,265.70
8. Դրուժաթուղթի և թղթատարական ծախքեր	2,480.60
9. Հեռաձայն	485.42
Գումար՝	32,436.27

Բ) Ս. Սարգիս Խնամակալ Մարմնի կողմէ բացառիկ յատկացում մը ալ եղաւ կարգ մը արժէքաւոր հրատարակութիւններ գնելու, որոնց համար կը յայտնենք մեր խորին շնորհակալութիւնները:

Գ) Նոր գիրքերու ստացում. 1975 տարուայ ընթացքին Կիւլպէնկեան Մատենադարանի գիրքերուն թիւը աւելցած է 655 հատորով՝ համաձայն հետեւեալ ցանկին.

1. Նուէր ստացում

Հայերէն	110	
Անգլերէն	88	
Պրանսերէն	14	
Այլք	3	215

2. Գնում

Հայերէն	194	
Անգլերէն	161	
Պրանսերէն	67	
Այլք	18	440
Գումար՝		655

ՍԱՀԱԿ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ

Քարտուղար

Կիւլպէնկեան Մատենադարանի

Մ. ՅԱԿՈԲԻ Ն Ե Ր Ս Է Ն

* Ծր. 3 Յուլիս.— Ս. Մեծին Ներսիսի և Խաչայ Եպիսկոպոսին: Մայր Տաճարի Ասագ Սեղանին վրայ իր անդրանիկ Ս. Պատարագը մատուց նորընծայ Հոգշ. Տ. Հայկազուն Արդ. Մեղզոնեան: Ներկայ էր Ամեն. Պատրիարք Ս. Հայրը:

* Կիր. 4 Յուլիս.— Բարեկենդան Ս. Լուսաորչի պահոց: Ս. Պատարագը մատուցուցաւ Մայր Տաճարի Ասագ Սեղանին վրայ: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Գեղարդ Արդ. Տառնուլարեան, ուսուցիչն ու վարժիչը նորընծայ Տ. Հայկազուն Արեղային, որ կը սպասարկէր Ս. Պատարագին:

* Ուր. 9 Յուլիս.— Նախատօնակին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Լուսաորայեւո Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս. Ապանեան:

* Ծր. 10 Յուլիս.— Գիւտ Նշխարաց Ս. Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաորչին: Ս. Պատարագը մատուցուցաւ Մայր Տաճարի Ս. Մակարայ մատուռին մէջ, ուր ըստ աւանդութեան թաղուած է մասունքը Ս. Լուսաորչի: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Գեղարդ Արդ. Տառնուլարեան:

* Կիր. 11 Յուլիս.— Ս. Պատարագը մատուցուցաւ Ս. Յարութեան Տաճարի մեր վերնատան մատուռին մէջ: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Ասպետ Արդ. Պալեան:

* Դշ. 14 Յուլիս.— Թարգմանչաց հանդիսատք նախատօնակին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Լուսաորայեւո Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս. Ապանեան:

* Եշ. 15 Յուլիս.— Ս. Թարգմանչաց վարդապետացն մերոց Սահակայ և Մեսրոպայ (Տօն ազգային): Ըստ տվորութեան, Մայր Տաճարի Ասագ Սեղանին վրայ Ս. Պատարագ մատուց Ս. Թարգմանչաց Երկր. Վարժարանի Տեսուչը՝ Հոգշ. Տ. Կիրեղ Ծ. Վրդ. Գաբիկեան:

* Ծր. 17 Յուլիս.— Ս. Տրդատայ թագ. մերոյ, Աշխէն տիկնոջն և Խոսրովի դիտողն: Ս. Պատարագը մատուցուցաւ Ս. Գլխադիր: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Սեան Վրդ. Ղարիպեան:

— Նախատօնակին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Գերշ. Տ. Ծահէ Արքեպիսկոպոս Աճէմեան:

* Կիր. 18 Յուլիս.— Գիւտ Տփոյ Ս. Աստուածածնի: Ս. Պատարագը մատուցուցաւ Գեթսեմանիի Ս. Աստուածածնի Տաճարին մէջ, Տիրամօր Ս. Գերեզմանին վրայ: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Գեղարդ Արդ. Տառնուլարեան: Երթ ու դարձի թափօրները գլխաւորեց Գերշ. Տ. Ծահէ Արքեպիսկոպոս:

ԲԵՆԵՏՈՆԵԿԱՆԷ

* Կիր. 4 Յուլիս.— Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Անկախութեան 200-ամեակին առթիւ, Ամերիկեան Ընդհ. Հիւպատոսին կողմէ սարքուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցան Ամեն. Պատրիարք Ս. Հայրը և Գերշ. Տ. Ծառէ Արքեպս. Աճէմեան:

* Դշ. 14 Յուլիս.— Երեկոյեան, Ֆրանսայի ազգային տօնին առթիւ, Հիւպատոսարանին մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցան Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս. Ապսմեան, Հոգշ. Տ. Կիրեղ. Մ. Վրդ. Գաբրիէան և Տիար Կ. Հինդեան:

* Դշ. 28 Յուլիս.— Բրիտանական նոր Ընդհ. Հիւպատոս Մայքլ Հաննամի ի պատիւ, Ամերիքըն Քօլօնիի մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ եղան Աւագ Թարգման Հոգշ. Տ. Գեորգ Վրդ. Նազարեան և Տիար Գ. Հինդեան:

* Որ. 28 Յուլիս.— Նախատօնակին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Գերշ. Տ. Ծառէ Արքեպս. Աճէմեան:

* Շբ. 24 Յուլիս.— Ս. Երկոտասան առաքելոցն Քրիստոսի և Պօղոսի՝ երեքտասաներորդ առաքելոյն: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայք. Տաճարի Ս. Պօղոսի վերնամատուռին մէջ: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Հայկազուն Արդ. Մելգոնեան:

* Կիր. 25 Յուլիս.— Բարեկենդան Վարդափառի պահոց: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Յարութեան Տաճարի մեր վերնատան մատուռին մէջ: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Գեղարդ Արդ. Տառնտարեան:

* Որ. 30 Յուլիս.— Նախատօնակը պաշտուեցաւ Մայք. Տաճարին կից՝ Ս. Էջմիածին մատուռին մէջ: Հանդիսապետն էր Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպիսկոպոս Ապսմեան:

* Շբ. 31 Յուլիս.— Յիշատակ Տապանակին: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Էջմիածին մատուռին մէջ: Ժամարարն էր Հոգշ. Տ. Գեղարդ Արդ. Տառնտարեան:

— Ս. Յակոբեանց Մայք. Տաճարին մէջ պաշտուած Աղակերպութեան հանդիսաւոր նախատօնակին և անոր յաջորդող Տեառնեղբօր զահակալութեան հանդիսութեան նախագահեց Գերշ. Տ. Ծառէ Արքեպս. Աճէմեան:

— Գերշ. Սրբազանը նախագահեց նաև իրիկնադէմին, Մայք. Տաճարին մէջ պաշտուած «Ծկեսցէ»ի և Հսկման արարողութիւններուն:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Վերադարձ Աղբիւրին Ե. 182

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ

Քառեակներ Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ 185

ՅՈՐԵԼԵԱՆՆԵՐ

Նորից մի պայծառ զօրաւոր գրիչ ՄԱՐԾ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ 186

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

Ճուգակ Ձեռագրաց որ ի Հանդէս Ամսօրեայ ԾՈՎԱԿԱՆ 191

ԳԻՏԱԿԱՆ

Հոյամողէզներու կեանքն ու մահը ՃԷՅՄԶ ՄԻՉՆԸՐ
Թրգմ. ՀՐԱՆԴ ՆԱԳԱՇԵԱՆ 192

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՆԵՐ

Տարեկան տեղեկագիր Ս. Թրգմ. Երկրդ.
Վարժարանի ԿԻՒՐԵՂ Ծ. ՎՐԴ. ԳԱԲԻԿԵԱՆ 195

Տարեկան տեղեկագիր Ամմանի Հ.Բ.Ը.Մ.ի

Իզպաշեան-Կիլպէնկեան Վարժարանի ԱՆԱՀԻՏ ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ 204

Տարեկան տեղեկագիր Երոսաղէմի

Կիլպէնկեան Մատենադարանի ՍԱՀԱԿ ԳԱՆԱՅԺԵԱՆ 208

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

Եկեղեցականք-Բեմականք 209

Պաշտօնականք 210

Բովանդակութիւն 211

C O N T E N T S

EDITORIAL

Return to the source	<i>Y.</i>	182
----------------------	-----------	-----

POETRY

Rubayat	<i>Mourad Manoukian</i>	185
---------	-------------------------	-----

ANNIVERSARIES

The poet Yeghivart	<i>Maro Markarian</i>	186
--------------------	-----------------------	-----

REVIEW

Catalogue of Manuscripts in the review "Handes Amsorya"	<i>Dzovagan</i>	191
--	-----------------	-----

SCIENCE

The life and death of the Dinosaurs	<i>James Michener</i> <i>Trans. by H. Nakashian</i>	192
-------------------------------------	--	-----

REPORTS

Annual report of The St. Tarkmanchatz Secondary School	<i>Rt. R v. Guregh Kapikian</i>	195
---	---------------------------------	-----

Annual report of the A. G. B. U. Yuzbashian - Gulbenkian School, Amman	<i>Anahid Voskerichian</i>	204
---	----------------------------	-----

Annual report of the C. Gulbenkian Library	<i>Sahag Kalaydjian</i>	208
--	-------------------------	-----

Monthly news from the Armenian Patriarchate	209
---	-----

Contents	212
----------	-----

Yearly subscription: Dollars 10 U. S.

All correspondence should be addressed to:

Ars Kalaydjian, The St. James Press

P. O. Box 14001, Jerusalem — Israel